

19/04/2016

BR. 426

BILTEN

NEDELJA U SVETU ENERGETIKE

INVESTICIONI RIZICI

**Mehanizmi kapaciteta –
može, ali ...**

**Cena klimatske politike po
sudbinu konvencionalnog
sektora?**

**EU: Koliko gasa je Evropi
uopšte potrebno?**

Evropska komisija: Mehanizmi kapaciteta potrebni

BRISEL - Evropska komisija prihvata potrebu postojanja mehanizama koji dozvoljavaju vladama zemalja članica EU da plaćaju energetske kompanijama održavanje tzv. rezervnih, ili bekap proizvodnih kapaciteta, kazala je „ministarka“ u ovom izvršnom telu EU zadužena za pitanja regulisanja granice dozvoljene državne pomoći privredi. Komesar za konkurenciju Margret Vestager je dodala da će pri tom reagovati protiv svake države koja bude zloupotrebila ovo pravo izuzeća. Vestager je u tom cilju ovih dana naredila sprovođenje istrage o mehanizmima

kapaciteta, odnosno tog oblika državne pomoći u 11 zemalja članica, kako bi utvrdila da li se ona ispravno koriste. Logika stava EU o ovom pitanju glasi da „evropski potrošači i privreda ne bi smeli da trpe posledice prekida u snabdevanju

energijom, a mehanizmi kapaciteta imaju za cilj da pomognu smanjenju tog rizika. S druge strane, potrebno je sprečiti da se (neopravdanim plaćanjima održavanja bekap kapaciteta) uvećaju potrošačima računi za struju i oslabi položaj konkurentskih snabdevača električnom energijom“, objasnila je Vestager novinarima na press konferenciji sazvanoj povodom pokretanja istrage protiv pomenute prakse u Belgiji, Hrvatskoj, Danskoj, Francuskoj, Nemačkoj, Irskoj, Italiji, Poljskoj, Portugaliji, Španiji i Švedskoj.

fosilnih goriva, koji odvrćaju ulaganja u obnovljive izvore. Prema njima, rešenje je u boljoj distribuciji viškova proizvedene energije preko nacionalnih granica, što je u skladu sa projektom izgradnje jedinstvenog evropskog energetskeg tržišta.

Energetska privreda: Zahtevamo jasne i predvidive okvire za investiranje

BRISEL - Vodeća udruženja i industrijske grupacije sa značajnim udelom u efekte evropske energetske politike izašli su ovih dana sa zajedničkim saopštenjem ukazujući na veliki broj ograničenja u energetskom sektoru koja pogađaju njihove investicione strategije. Potpisnici (čiji su logoi prikazani na slici) pri tom posebno ističu:

1) Niske veleprodajne cene na tržištu kao posledica viška kapaciteta; 2) Sve slabije koordinacije energetske politike na nivou EU uz tendenciju renacionalizacije i 3) Zastarelog skupa tržišnih pravila. „Predstojeći paket zakonodavstva o izgledu tržišta mi stoga vidimo kao jedinu šansu za pružanje predvidivih okvira za investicije u energetskom sektoru, za poštenije uslove na tržištu i konačno za iskorišćavanje novih mogućnosti koje donosi decentralizovana proizvodnja energije uz učešće ponudne strane“, stoji u saopštenju.

Ekološke grupacije protive se ovoj vrsti državne pomoći javnom energetske kompanijama, ocenjujući mehanizme kapaciteta kao subvencije korišćenju

Breitbart: Skupa cena srljanja u obnovljive izvore energije

NJUJORK - Evropske države, poput Nemačke, Španije i Engleske postepeno uviđaju da su se njihovi eksperimenti sa „zelenom energijom“ pokazali preskupim da bi bili održani, konstatuje u uvodu teksta američki portal **Breitbart**. Između 2005, od kako je Evropska unija usvojila svoji Šemu trgovanja emisijama (CO2) i 2014, cene električne energije za domaćinstva u EU uvećane su za u proseku 63%. U Nemačkoj za 78 odsto, u Španiji za 111, a u Velikoj Britaniji za ogromnih 133 odsto. Tokom istih deset godina, računu za struju domaćinstvima u SAD porasli su za svega 32 odsto, konstatuje informacijski portal i u naslovu ističe i poruku čitave analize: Evropa ima problem koji bi uskoro mogao da postane i naš.

Breitbart ne osporava dobru nameru Evrope da „zaroni“ u „obnovljivu energiju“, ali konstatuje da se jednostavno pokazalo da je takva strategija skupa greška „pošto zelena energija funkcioniše samo uz jake subvencije na račun poreskih obveznika“. Rezultat tog eksperimenta u Evropi su prekidi u snabdevanju električnom energijom, otpuštanja zaposlenih u konvencionalnom sektoru energije i na kraju bankrot velikih giganata u sektoru zelene energije, poput španske Abengoe. U celini, Španija je sada suočena sa dugom od 27 milijardi dolara zbog propalih vetro i solarnih projekata, zahvaljujući programu koji je ugasio dva radna mesta za svako jedno novootvoreno u oblasti „zelene energije“, piše portal.

portal: Prvo, vetro i solarna energija će uvek zahtevati rezervne kapacitete u termoelektranama na uglj i prirodni gas, odnosno u nuklearkama. Drugo, obnovljivi izvori su skupi, jer zahtevaju stalno postojanje i finansiranje pomenutih bekap sistema. Treće, bilo kakav pokušaj oslanjanja na obnovljivu energiju kao primarni izvor je jednostavno neizvodljiv. „Nažalost to Obamina administracija nastavlja da ignoriše, nadajući se da će njen „Plan čiste energije“ biti rešenje tako što će na račun izgradnje 125.000 vetrenjača eliminisati 40 odsto američkih termoelektrana na uglj, uz ukupnu investiciju od 278 milijardi dolara do 2030,“ konstatuje **Breitbart**.

Preko trećine cene struje u računu EU potrošača čine porezi i dažbine

BRISSEL – Prosečna cena kilovat-časa električne energije koju plaća jedno evropsko domaćinstvo porasla je sa 17,8 evro centi u 2008. na 20,5 centi u 2014. godini, ili za 15%, kaže za **EurActiv** Hans ten Berge, generalni sekretar udruženja evropske elektroenergetske privrede EURELECTRIC. U tom totalu, u 2014., u prosečnom računu za električnu energiju jednog EU domaćinstva udeo vrednosti isporučene energije iznosio je 37%, 26% je otpadalo na troškove prenosa, a 36% na poreze i dažbine, navodi Ten Berge. Između 2008. i 2014. godine, porezi i drugi nameti zabeležili su najveći stepen rasta u računu potrošača od 47%, konstatuje gensek EURELECTRIC-a.

U nastavku ove izrazito kritičke analize forsiranja obnovljivih izvora energije, **Breitbart** piše da „zeleni“ aktivisti prelaze preko ovih činjenica kada, na primer, u Nemačkoj „ponosno navode da su obnovljivi izvori 25. jula 2015. pokrili 78 odsto energetske potrebe te zemlje toga dana ... a prećutkuju da su samo tri dana ranije ti isti izvori mogli da pokriju svega 25 odsto potrošnje električne energije“.

Više pouka iz evropskog iskustva može da izvuče administracija predsednika Baraka Obame, prelazi na zaključuje američki

Akcionarima naftno-gasnih kompanija razotkriti posledice klimatske politike po njihova ulaganja

BRISEL - Globalna regulatorna tela i Evropska komisija nalaze se pod sve jačim pritiskom da obavežu velike naftne i gasne kompanije pre svih na izradu tzv. „stres-testova“ o dugoročnim posledicama klimatske politike po njihove portfolije. **EurActiv** konstatuje da bi ova mera mogla da odvuče milijarde dolara investiranih u kompanije i fondove okrenute proizvodnji i prodaji fosilnih goriva. „Rizici od klimatske politike bi trebalo ubuduće da budu sastavni deo investicionih portfolija“, kaže

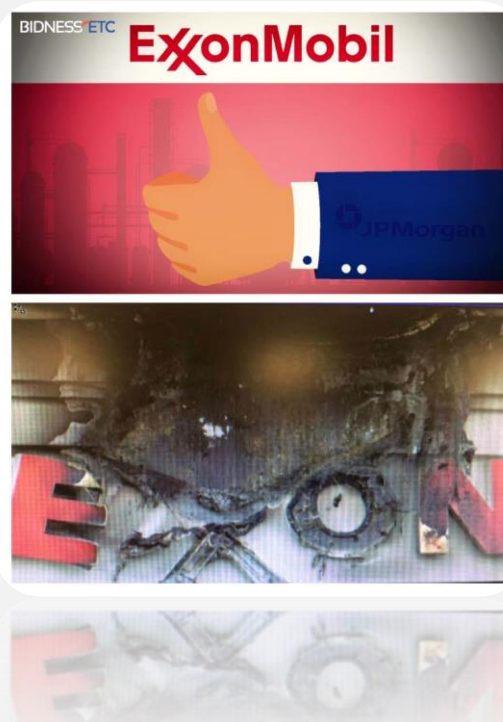
Aleksis Dutertre, zamenik stalnog predstavnika Francuske u sedištu EU u Briselu. Na skupu koji je ovih dana u Briselu organizovala globalna organizacija za zaštitu prirode, WWF, Dutertre je naveo da je u pripremi niz podsticaja za ulaganja u tehnologije proizvodnje čiste energije, uključujući promenu poreske politike o koju aktivno razmatraju ministri prirodne sredine EU28. S druge strane, mogli bi se predvideti penali za investiranja u sektore fosilnih goriva, dok bi se odobrivali bonusi za investiranja u sektor obnovljive energije, rekao je on. **EurActiv** međutim piše da je Evropska komisija oprezna da ne nagli sa odlukama u ovoj oblasti.

Posledice klimatske politike po stabilnost banaka

LONDON – Ministri finansija Evropske unije i čelnici evropskih centralnih banaka će na ononedeljnom (22-23. april) sastanku Ecofin saveta u Amsterdamu razmotriti predlog da i finansijske institucije u EU izrade tzv. stress test posledica izloženosti njihovih zajmova u oblasti energetike posledicama klimatske politike, saznaje **Reuters**. Mera bi imala za cilj da smanji dugoročne rizike koje po stabilnost banaka nosi njihova izloženost u energetske sektoru. To bi bilo prvi put da se ova tema podiže na ovako visok nivo, prenosi agencija.

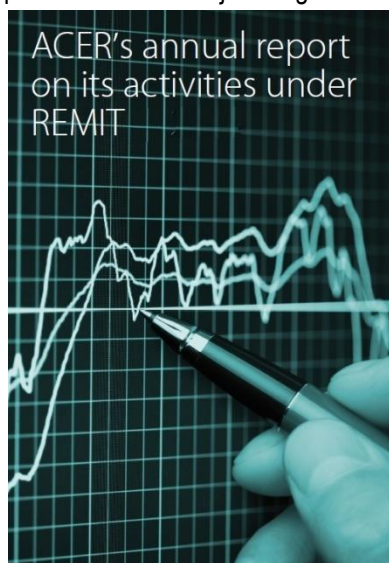
Akcionari Exxon prete tužbom ako im posledice klimatske politike oštete ulaganja

NJUJORK, HJUSTON – Deoničari globalnog naftnog kolosa Exxon Mobila i osam drugih američkih energetske kompanije zatražili su da se na godišnjim skupštinama akcionara tih firmi razmotre finansijski rizici koje po njihov novac nosi eventualna odluka američke vlade da pristane na obavezu smanjenja globalnog zagrevanja do nivoa od maksimalno dva stepena celzijusa. Taj cilj je prihvaćen na nedavnom UN samitu o klimatskoj politici u Parizu, ali treba formalno da ga prihvate i vlade zemalja. U tom slučaju, procenjuje se da bi gro utvršenih rezervi nafte koje čine tržišnu vrednost, a samim tim i vrednost akcije kompanija veličine Exxon, trajno ostao pod zemljom, čime bi bio i obezvređen novac akcionara. Exxonu zbog toga kome prete tužba akcionara da ih nije obavestio o posledicama ove mere po njihova ulaganja, dok iz kompanije odgovaraju da je besmisleno očekivati od firmi da urade procene rizika pre nego što su to i naučne institucije i vlade u stanju da učine.

ACER: Druga faza REMIT-a počela u skladu sa planom

LJUBLJANA - Agencija za saradnju energetskih regulatora objavila je prošle srede da je druga faza

izveštavanja o transakcijama na veleprodajnim tržištima prirodnog gasa i električne energije u EU, kao i fizičkim podacima, startovala kako je planirano od 7. aprila ove godine u skladu sa EU Regulativom o integritetu i transparentnosti energetskog tržišta (REMIT), sa osnovnim ciljem sprečavanja manipulacija cenama na ovim tržištima energije. Ova faza obuhvata dostavljanje informacija kako o standardnim, tako i nestandardnim ugovorima o isporuci i transportu energije između učesnika na tržištu, kao i osnovnih izveštaja

operatera sistema transporta, odnosno prenosa i sistema skladištenja.

Druga faza nadopunjuje prvu, koju je ACER počeo u oktobru prošle godine sa prikupljanjem podataka o najčešćem liberalizovanom obliku tzv. direktne bilateralne prekogranične trgovine (Over The Counter – OTC) na berzama u Evropi, u kojoj cena nije nužno javna informacija. Evropsko regulatorno telo je pri tom naglasilo da punu predstavu o situaciji na ovim tržištima može dobiti samo kada dobije uvid i u neformalne transakcije. OTC trgovanja inače zahvataju najmanje dve trećine poslova na multimilijarderskim tržištima električne energije i prirodnog gasa u Evropi, piše **Reuters**. Samim tim EU je bila zabrinuta zbog mogućnosti da cene mogu biti nameštane putem povlašćenih informacija, ili taktikom „raslojavanja“ gde trgovci bombarduju sisteme sa nalogima koje nemaju nameru da ispune, kako bi uticali na kretanja cena.

Jeftin gas preti zatvaranjem TE na ugalj i nukleari - Moody's

NJUJORK - Izuzetno niske cene prirodnog gasa mogle bi do kraja 2017. godine ugasiti mnoge termoelektrane na ugalj i nuklearne centrale na nereguliranim tržištima SAD, ukazuje u najnovijoj analizi globalna rejting kompanija Moody's. „U sadašnjem cenovnom okruženju, veliki broj nereguliranih nukleari i elektrana na ugalj ostvaruje malu zaradu ili posluje sa gubicima“, kaže ova savetodavna investiciona firma. „Ako se cene prirodnog gasa ne povećaju u narednih 12-18 meseci sa sadašnjeg nivoa od dva do tri dolara za milion Britanskih termalnih jedinica, mi verujemo da bi moglo doći do zatvaranja niza velikih elektrana na ugalj u nuklearnih centrala, posebno u regionima bez tržišta kapacitetima za unapred, kao što su Teksas i američki Srednji zapad“, navodi Moody's. **OilPrice.com**

Šefčovič: „Objektivno utvrditi koliko gasa je potrebno EU“

BRISEL - Potpredsednik Evropske komisije zadužen za realizaciju cilja formiranja evropske energetske unije, Maroš Šefčovič, izjavio je da se unutar EU „mora obaviti iskrena i objektivna rasprava“ o tome koliko je prirodnog gasa zaista Evropi potrebno u budućnosti i u kontekstu klimatskih ciljeva i obaveza dogovorenih na minulom samitu UN o klimi u Parizu, odnosno okvira klimatske i energetske politike koju je Unija zacrtala za period do 2030. U

govoru na skupu posvećenom razmatranju kontroverznog projekta izgradnje druge linije gasovoda Severni tok, Šefčovič je rekao da Evropska komisija ima sopstvene projekcije, ali se u cilju proširenja ove debate takođe obratila Međunarodnoj agenciji za energiju (IEA) i Evropskom udruženju operatera transportnog sistema prirodnog gasa (ENSTO-G), kako bi doprineli modeliranju odgovora na pomenuto pitanje. Cilj utvrđivanja stvarnih potreba Evropske unije za prirodnim gasom je da se na bazi toga utvrdi koji su infrastrukturni projekti zaista potrebni i da se opredeli za troškovno najefikasnije. **europa.eu**

Banke seku „revolving kartice“ naftašima

NJUJORK –Bezmaloblije dve godine od početka epskog pada cena nafte, američki proizvođači nafte iz škrljaca konačno počinju da osećaju posledice sve težeg pristupa kapitalu, pošto su se banke odlučile na najveće smanjenje revolving kredita do sada. Svakih šest meseci, naime, američki proizvođači pregovaraju sa bankama o tome koliko novca mogu da pozajme imajući u vidu vrednost njihovih rezervi ugljovodonika, piše **Reuters**. Prilikom prethodnih revizija, banke su bile voljne da ponude svojim klijentima neke povoljnosti, ohrabrene hedžinsima kojima su se proizvođači obezbedili od daljeg pojeftinjenja nafte, kao i pokazanom sposobnošću da smanje troškove prateći u korak od sredine 2014. pad cena ove sirovine. Ovaj put, sa isticanjem hedžinga kod velikog broja kompanija i sa cenama nafte evidentiranim u njihovim izveštajima za do 20 odsto nižim nego pre šest meseci, banke zauzimaju tvrd stav. Stezanje kaiša banaka

prisiliće američku industriju škrljaca na prodaju poslova, smanjenje broja zaposlenih, uz odvođenje dodatnih kompanija u stečaj. Banke su osim toga pod dodatnim pritiskom regulatora da ograniče pozajmice energetsom sektoru, dodaje agencija. Naredna revizija kredita na jesen bi mogla izazvati dodatni danak, ako se cene nafte u do tada ne oporave. **NEDELJA, wpcserbia.rs**

Svaki treći naftaš u default-u

NJUJORK - Tarek Hamid, čelni kreditni analitičar u JPMorgan Chase kaže da će se do kraja godine oko 36%, ili nekih 150 kompanija sa spekulativnim nivoom dugovanja verovatno naći u default-u (neizmirenju obaveza), ako nafta ostane na nivou od 35 dolara. Inače, više od 50 severnoameričkih proizvođača nafte otišlo u bankrot od početka 2015.

„Zelenaši“ uskaču gde banke neće

NJUJORK - Proizvođači nafte oslanjaju se na revolving kredite za finansiranje poslova od dana do dana, pa sa smanjenjem pristupa tim izvorima moraju da traže rešenja gde znaju i umeju. Tako je kompanija Clayton Williams Energy, na primer, čija je revolving osnova srezana sa 450 miliona, na 100 miliona dolara, pozajmila razliku od „zelenaškog“ investitora Ares Management, uz tri puta veću kamatnu stopu od bankarske. S druge strane, neke od kompanija su uspele da dogovore sa bankama smanjenje, pa čak i suspenziju minimalnih finansijskih zahteva, kako bi dobili veću fleksibilnost. U pojedinim slučajevima, pak, banke zahtevaju veća ovlašćenja u kontroli načina na koji kompanije njihovi dužnici troše novac i druga sredstva potrebna za servisiranje dugova. Takva odredba „protiv gomilanja zaduženja“ određuje koliko gotovinskih sredstava firma može da ima pre nego što dodatno zahvati iz svoje kreditne linije. **NEDELJA, wpcserbia.rs**

Gasprom menja cenovne formule za ključne evropske kupce?

MOSKVA - Moskovski **Kommersant** prenosi informaciju dobijenu „iz izvora“ da je Gasprom promenio formulu određivanja cena prirodnog gasa sa svojim evropskim partnerima, prilagođavajući tarife prema onima na spot tržištu, umesto indeksnog vezivanja za korpu naftnih proizvoda, kao do sada. Vest dolazi posle informacije da je ruski gasni kolos rešio spor sa francuskim Engie-m (ex Gaz de France-SUEZ) oko načina određivanja cene gasa u postojećem dugoročnom ugovoru. Engie će posle toga obustaviti postupak pokrenut pred međunarodnom arbitražom.

Kommersant piše da je Gasprom dogovorio sa nemačkim E.ON-om, takođe jednim od partnera u kontroverznom projektu gasovoda Severni tok 2, da dobije kompenzaciju od 800 miliona evra za gas isporučen u periodu 2013-2015., takođe izračunato po novoj formuli koja uzima u obzir cene gasa na spot tržištu. **Sputnik** prenosi da ni jedna od tri kompanije nije želela zvanično da komentariše ovu temu. **NEDELJA, wpcserbia.rs**

REGION

Niža cena električne energije za sve zanatlije u Hrvatskoj

ZAGREB - Sporazumima između oblasnih zanatskih komora i HEP Snabdevanja, zanatlijama iz cele Hrvatske osigurana niža cena električne energije, objavljuje u ponedjeljak **Privredni pregled**. Na primeru jednog tipičnog zanatlije, s godišnjom potrošnjom 6.000 kWh, moguće je uštedeti do 1.800 kuna, zavisno od visine i načina potrošnje. Hrvatska zanatska komora okuplja gotovo 77.000 članova, precizira PD.

Hrvatska: Ipak plutajući terminal za LNG, uz smanjeni kapacitet

ZAGREB – Hrvatska se odlučila ipak za varijantu plutajućeg LNG terminala u severnom Jadranu i namerava da ga izgradi u 2018. godini. Početni kapacitet iznosio bi oko dve milijarde kubnih metara gasa godišnje, kazao je za **Reuters** ministar privrede Hrvatske Tomislav Panenić. "To ne znači da odustajemo od kopnenog terminala, ali u ovom trenutku smatramo da možemo osigurati stabilnost tržišta plutajućim terminalom", dodao je Panenić u intervjuu, objavljenom u utorak. Prvobitni planovi uključivali su, podseća Reuters, kopneni terminal na ostrvu Krk kapaciteta od oko šest milijardi kubika gasa za tržište zemalja srednje i istočne Evrope.